herpy

GEKONY

Gargoyle gecko

Rhacodactylus auriculatus

Krzepki, spokojny wspinacz z zarośli Nowej Kaledonii, z guzkami z tyłu głowy jak u małego gotyckiego rzygacza i ogonem, którym potrafi chwytać gałęzie. Dobrze znosi temperaturę pokojową, żywi się gotową karmą i owadami i jest dobrym wyborem dla kogoś, kto chce mieć odpornego gekona o nieco większej masie i wyraźniejszym charakterze.

Rodzina: Diplodactylidae Dawna nazwa: *Platydactylus auriculatus; Ceratolophus hexaceros*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**18-23 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**35-70 g**
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-27 °C**
Miejsce wygrzewania	**26-28 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**50-80%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady, owoce i gotowa karma**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**15-24 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**2 jaj**
Inkubacja	**60-90 dni** przy 22-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Załącznik D**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Rhacodactylus auriculatus ma z tyłu głowy małe, spiczaste guzki, przypominające rzeźbione rzygacze na gotyckich kościołach. Niektóre osobniki mają dwa wyraźne guzki, inne cały rząd, a wyrastają one z wiekiem. Świeżo wyklute młode mają gładką, okrągłą głowę. Głowa jest szeroka i trójkątna, a ciało masywne. Pod palcami znajdują się lamelki, które zapewniają dobrą przyczepność, a cienka końcówka ogona potrafi chwytać gałęzie.

Gatunek opisał w 1869 roku francuski farmaceuta i przyrodnik Arthur Bavay pod nazwą *Platydactylus auriculatus*, a od 1883 roku nosi on nazwę *Rhacodactylus auriculatus*.

Dorosły osobnik mierzy 18-23 cm łącznie z ogonem, z czego długość od pyska do kloaki wynosi do około 12 cm. Masa ciała wynosi zwykle 35-70 g. Ubarwienie obejmuje odcienie od szarego i brązowego przez czerwony po żółty i pomarańczowy, często z pasami, plamami lub marmurkowaniem, a w hodowli uzyskano wiele odmian. Ogon może zostać odrzucony, gdy zwierzę zostanie złapane lub się przestraszy. W przeciwieństwie do *Correlophus ciliatus* odrasta, ale nowy ogon rzadko jest równie ładny.

Gatunek jest odporny i spokojny i zazwyczaj dobrze znosi branie na ręce. Samce są terytorialne i walczą ze sobą, dlatego trzeba trzymać je osobno.

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie w Nowej Kaledonii na południowo-zachodnim Pacyfiku i tylko na głównej wyspie Grande Terre. Jest związany z obszarami ultramaficznymi, gdzie gleba jest bogata w nikiel i inne metale ciężkie. Jest szeroko rozpowszechniony w górach w południowej części wyspy, a ponadto występuje na izolowanych masywach wzdłuż zachodniego wybrzeża i w środkowo-wschodniej części wyspy, na północy aż po Dôme de Tiébaghi.

Zasięg występowania gatunku szacuje się na niecałe 11 000 km², jednak miejsca, w których faktycznie żyje, zajmują tylko około 250 km².

> **Naturalny zasięg:** Nowa Kaledonia.

ŚRODOWISKO

Rhacodactylus auriculatus zamieszkuje maquis, czyli niską, gęstą roślinność krzewiastą na bogatych w nikiel glebach, a także wilgotne lasy i lasy górskie, zwłaszcza ich skraje. Notowano go do wysokości około 1100 m n.p.m. Nocą żeruje na pniach i gałęziach krzewów i niewielkich drzew, a od czasu do czasu na ziemi. W dzień kryje się w gęstej roślinności przy ziemi lub w dziuplach. Jest przede wszystkim wspinaczem, ale schodzi na ziemię częściej niż inne duże gekony z tej wyspy.

Klimat jest subtropikalny, z ciepłymi latami oraz chłodniejszymi nocami i zimami. Brak dokładnych pomiarów temperatury w kryjówkach tych zwierząt, dlatego parametry w terrarium opierają się na doświadczeniach z hodowli.

Gatunek jako całość nie jest zagrożony, ale lokalnie presję wywierają na niego wydobycie niklu, powtarzające się pożary maquis, inwazyjna mrówka *Wasmannia auropunctata* oraz zawleczone szczury, koty i świnie. Nielegalne odłowy były dawniej problemem, ale zmalały, odkąd gatunek stał się powszechny w hodowli.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Dobrym wymiarem jest 60 × 60 × 60 cm, a ponieważ *Rhacodactylus auriculatus* schodzi na ziemię częściej niż *Correlophus ciliatus*, dodatkowa powierzchnia dna jest cenniejsza niż dodatkowa wysokość. Młode poniżej ok. 12 g najlepiej czują się w mniejszym pojemniku odchowowym, w którym łatwo znajdują pokarm.

Urządź terrarium ukośnymi i poziomymi gałęziami, rurami korkowymi i korą korkową na różnych wysokościach oraz gęstymi nasadzeniami, tak aby zwierzę mogło się ukryć. Żywe lub sztuczne rośliny, takie jak epipremnum i bromelie, zapewniają zarówno kryjówki, jak i wilgoć. Jako podłoże sprawdzi się wilgotna mieszanka włókna kokosowego, ziemi bez nawozu i odrobiny sphagnum. Jeśli chcesz, aby samica korzystała z pojemnika do składania jaj, pomóc może grube podłoże, w którym nie da się kopać, np. kora storczykowa.

Terrarium musi mieć dobrą wentylację, najlepiej z otworami z siatką zarówno u góry, jak i u dołu. Podane wymiary dotyczą jednego osobnika. Jeśli trzymasz samca z samicami, terrarium musi być odpowiednio większe.

TEMPERATURA

W dzień w terrarium powinno być 22-27 °C, a niewielki obszar u góry może osiągać 26-28 °C. Nocą temperatura powinna spadać do 18-22 °C, a zimą zwierzę znosi noce z temperaturą do 16-18 °C.

Największym zagrożeniem jest upał. Należy unikać temperatury powietrza powyżej ok. 28 °C, a podczas fal upałów zwierzęta można przenieść do chłodniejszego pomieszczenia. W większości mieszkań dodatkowe ogrzewanie jest zbędne. Jeśli zimą jest chłodno, pomóc może słaba żarówka grzewcza lub mata grzewcza na bocznej ściance, sterowane termostatem. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym zarówno u góry, jak i u dołu i pozostaw część terrarium nieogrzewaną.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wahać się w granicach ok. 50-80 %. Zraszaj terrarium wieczorem, tak aby wilgotność wzrosła do 70-80 %, i pozwól jej spaść w ciągu dnia do około 50-60 %, aby podłoże mogło przeschnąć. Stała wilgoć prowadzi do pleśni i problemów ze skórą.

Rhacodactylus auriculatus pije krople z liści i szyb, ale postaw też płytką miseczkę ze świeżą wodą, wymienianą codziennie. Higrometr pokaże, czy ten rytm jest zachowany. Jeśli na palcach i ogonie zostają resztki wylinki, powietrze jest zbyt suche.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny o zmierzchu i nocą i może obejść się bez UVB, jeśli dieta zawiera witaminę D3. Słabe światło UVB uważa się jednak dziś za dobrą praktykę, ponieważ zapewnia pewniejszą gospodarkę wapniową i bardziej aktywne zwierzęta. Stosuj słabą świetlówkę dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1), np. świetlówkę T5 2,4-5 %, z odległością co najmniej 15 cm do najwyższych gałęzi, a resztę terrarium pozostaw w cieniu.

Światło powinno być włączone ok. 12 godzin dziennie latem i 10-11 godzin zimą, najlepiej sterowane programatorem czasowym. Nie używaj kolorowego oświetlenia nocnego. Noc ma być ciemna.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Podstawą diety jest gotowa karma w proszku dla owocożernych gekonów, rozrobiona z wodą do konsystencji gęstej papki. Marki takie jak Repashy i Pangea zostały opracowane dla tej grupy gekonów i zawierają owoce, białko, wapń i witaminy. Podawaj małą miseczkę co 2-3 dni dorosłym oraz codziennie lub co drugi dzień młodym poniżej roku. Resztki usuń po półtorej do jednej doby. Miseczkę najlepiej umieścić w uchwycie nieco wyżej.

Ponadto podawaj żywe owady ok. raz w tygodniu dorosłym i 1-2 razy w tygodniu młodym: świerszcze, szarańczę, karaczany dubia lub larwy barciaka jako przysmak. Owady mogą być co najwyżej tak duże jak odległość między oczami zwierzęcia i trzeba je oprószać wapniem z witaminą D3. *Rhacodactylus auriculatus* chętniej przyjmuje żywy pokarm niż *Correlophus ciliatus* i może dostawać owady częściej.

Dojrzałe owoce, z wyjątkiem cytrusów, można podawać jako przysmak, ale gotowa karma musi pozostać podstawą diety.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Rhacodactylus auriculatus jest spokojny i może stać się dość oswojony, a większość osobników dobrze znosi branie na ręce. Sesje powinny być krótkie, 5-10 minut kilka razy w tygodniu, a nowym zwierzętom daj kilka tygodni spokoju na aklimatyzację. Siedź nisko, aby ewentualny skok nie skończył się na podłodze. Nigdy nie chwytaj za ogon.

Samce trzeba trzymać osobno, ponieważ walczą, a także podczas kopulacji samiec bywa brutalny. Samca można trzymać z jedną lub kilkoma samicami, ale trzymanie pojedynczo jest najbezpieczniejszym rozwiązaniem. Gatunek chętnie zjada mniejsze jaszczurki, dlatego nie trzymaj go z innymi gatunkami ani z osobnikami własnego gatunku o bardzo różnej wielkości. W dzień zwierzę śpi w listowiu, a większość osobników staje się naprawdę aktywna dopiero wieczorem.

Gdy czuje się zagrożony, może syczeć i szeroko otwierać pysk, ale zwykle kończy się na groźbie.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce zwykle można wykorzystywać do rozrodu od około pierwszego roku życia, jeśli są wystarczająco duże. Samice potrzebują więcej czasu: samica powinna mieć co najmniej 18 miesięcy i być w dobrej kondycji, zwykle ważyć 35 g lub więcej, zanim zostanie dopuszczona do rozrodu. Samce rozpoznaje się po zgrubieniu u nasady ogona i rzędzie porów przed kloaką. Młode samice mogą mieć podobne zgrubienie, a małe osobniki mogą mieć zagłębienia przypominające pory, dlatego używaj lupy i wstrzymaj się z określaniem płci, aż zwierzę zbliży się do dojrzałości płciowej.

GODY I KOPULACJA

Gatunek nie jest związany z określonym sezonem, ale większość jaj składana jest od wiosny do jesieni. Chłodniejsza zima, np. około 20 °C w dzień i 17 °C w nocy, pobudza rozród i daje samicy czas na odbudowę rezerw wapnia.

Wpuść samca do samicy do jej terrarium i uważnie obserwuj je przez pierwsze dni. Kopulacja może być gwałtowna, a samiec gryzie samicę w kark. Jaja pojawiają się 30-60 dni po kopulacji albo dopiero kilka miesięcy później, w zależności od tego, w jakiej fazie cyklu jest samica. Rozdziel zwierzęta, jeśli samica zostanie zraniona lub jest przeganiana.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa po dwa jaja naraz, po jednym z każdego jajnika. W dobrych warunkach może złożyć wiele zniesień w sezonie, do ośmiu-dziewięciu rocznie, ale ich liczba w dużym stopniu zależy od jej kondycji i wieku.

Umieść w terrarium pojemnik do składania jaj z wilgotnym sphagnum lub włóknem kokosowym, w przeciwnym razie samica zakopie jaja w podłożu. Przez cały sezon potrzebuje dużo wapnia i owadów. Przerwij rozród, jeśli wyraźnie traci na wadze.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja do małego pojemnika z wilgotnym perlitem, wermikulitem lub sztucznym podłożem, nie obracając ich. Zaznacz ołówkiem górną stronę. Pojemnik powinien mieć małe otwory wentylacyjne.

Inkubacja odbywa się najczęściej w temperaturze pokojowej, ok. 22-27 °C, a wyklucie następuje po 60-90 dniach. Chłodna inkubacja trwa dłużej, ale wydaje się dawać większe i szybciej rosnące młode. Cieplejsza inkubacja skraca ten czas, ale powyżej ok. 28 °C rośnie ryzyko obumarcia zarodków. Jaja, które się zapadają albo żółkną i pleśnieją, zwykle nie są zapłodnione. Zostaw je, dopóki nie będziesz pewien.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mierzą ok. 3 cm od pyska do kloaki i ważą przy wykluciu około 3 g. Pierwsze linienie przechodzą w ciągu pierwszej doby. Przenieś je do małego pojemnika z ręcznikiem papierowym lub sphagnum, gałązkami i rośliną i zraszaj codziennie. Przez pierwsze dni żywią się resztkami żółtka, a jeść zaczynają po kilku dniach.

Podawaj tę samą karmę w proszku co dorosłym codziennie lub co drugi dzień, a małe owady 1-2 razy w tygodniu, oprószone wapniem z witaminą D3. Młode chętnie podgryzają sobie nawzajem ogony, dlatego trzymaj je pojedynczo lub w małych grupach po 2-4 osobniki tej samej wielkości i od razu rozdziel je, jeśli któreś zostaje w tyle ze wzrostem lub traci ogon. Regularnie je waż. Pełne rozmiary osiągają po półtora do dwóch lat.

Zdrowie i częste błędy

Rhacodactylus auriculatus jest odporny, a większość problemów wynika z niewłaściwej temperatury, wilgotności lub żywienia. Typowe błędy to:

- Zbyt wysoka temperatura, np. w terrarium stojącym latem przy oknie. Powoduje stres, brak apetytu, a w najgorszym razie śmierć.
- Zbyt mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u młodych zwierząt i samic rozrodczych. Prowadzi to do miękkich szczęk, wygiętych kończyn i drżenia. Stosuj dobrą gotową karmę i oprószaj owady.
- Stale mokre podłoże i słaba wentylacja, które powodują pleśń i problemy ze skórą.
- Resztki wylinki na palcach i końcówce ogona. Zapewnij wilgotną kryjówkę i ostrożnie usuń resztki letnią wodą.
- Utrata ogona po braniu na ręce lub walkach. Ogon odrasta, ale rzadko jest tak ładny jak wcześniej.
- Ugryzienia i urazy, gdy samce trzymane są razem lub gdy samiec jest zbyt brutalny wobec samicy.

Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, pełną nasadę ogona i mocny chwyt. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osowiały.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.